

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

2. Emmanuelis Sos[a]e tempestas, naufragiu[m] & tragœdiâ dogns
interitus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

124 Cap. X. Maritimi, & seculi mores, in Emmanuele Sosa ostensi.
uigantibus ingentia esse discrimina, & in terram ejectis, maiores
sape ab hominum feritate, quam ab ipsis marinis fluctibus im-
pendere calamitates.

II.
Petr. Maffæ.
lib. 16. Hi-
stor. Indic.

Emmanuel Sosa, cognomento Sepulueda, qui Dienfi præfuerat
olim archi, vir opulentus ac splendidus, ductus in matrimonium Eleonoræ,
Garcia Sala tum Pratoris filiæ, tactus desiderio patriæ, pressam dimisit
rostratam excelsam, Cocini, conscendit. Sequebatur uxor, ac parui li-
beri; & Pantaleon Sala, & nobiles aliquot; & præter nautas, famulo-
rum etiam ac mancipiorum turba: in uniuersum capita ferme sexcenta.
Ianuarij mensis initium, Lusitaniam ex illa petentibus ora, statum sol-
uendi tempus. ventorum id vices, ac dudum explorata nauigandi ratio
postulat. Sosa cum cæteris, quod impeditior ad Coulanum cœmptis
fuerat, non nisi Februario mense profectus, circiter Idus Aprilis Caspa-
rium littus aperuit. Inde leni flatu profectus, circa Bonæ spei promon-
torium vehemens ab occasu obsistit ventus, idq; cum fulgetris, & cali fra-
gore, tetraque ac minaci nubium vi. Tum inhorrescens mare paulatim
attolli, maioreſque in singula momenta ciere fluctus. Cùm in aduersum
obnitendi, remigio destitutis, nulla esset ratio; paulisper addubitatum à
nautis, utrum demissis antennis, in salo transitum tempestatis exspe-
ctarent. Verùm Oceano magis magisque saeuiente perterriti, simul propter
anni tempus abjecta superandi promontorijs spe, retro in Indiam pari
consensu vela dare constituunt. Sed ne id quidem è voto successit, adeo
violenti ac repentini status ab Oriente, diuersisq; coorti plagis, quassata
iam nauis in perniciem conspirauerant. Horum impetu vela primum
discissa: malus deinde, mox gubernaculum, frustra fluctus euitante ma-
gistro, diffringitur. Præterea costis immodica iactatione conuulsis, multi-
plus accipiebatur unda, quam ut exhauriri aut egeri summa turba na-
ualis contentione & industria posset. Neque, præcipitata leuanda nauis
bona onerum pars, auertebat exitium. per hunc modum spoliati arma-
mentis, obuersante perpetua mortis imagine, dies aliquot in alto iactati,
postremò urgetibus à meridie ventis, certum ad naufragium ad terram
appelluntur. neq; erat in malis potius quicquam, ni uidentes uidenteq;
hauriri profundo, vel in caca vada srtēsq; adigi mallent: ad teli ergo
missum iacta ab utraq; parte anchora, dum scaphis, qua una supererit
salus, in continentem euaderent. Sosa ante alios cum uxore filiisque, &
primarijs aliquot, raptim elata pecuniâ gemmisq;, transfuelli, hanc
sua

sine ingenti periculo: usque adeo immanes, tota litore, moles aquarum, illis reciprocò frangebantur, neque idem effugiunt cetera multitudine patuit; scaphis, post unum alterumve trajectum, in dorso sa brevia impactis & comminutis. Eodem fere temporis articulo, anchorarius funis in Austrum obuersus, quamquam valido nexu & crassitudine, rumpitur. Tum qui remanserant, diuisa nauis latera, & vasto debiscentem hiatu aluena conspicati, erumpentia ex imo dolia, sarcinas capsasque corripunt; seque, incertam ad spem, quæ cuique proximum est, in mare dimittunt. Miserrando hinc spectaculo, inmissos sinitanti gaza mortales, & naualia instrumenta passim agi ferrique cerneret. Periere ab ipso statim dejectu, Lusitani circiter quadraginta; ex alijs nationibus, ad septuaginta: reliqui haud semel operati fluctibus, ac turgido spumantique aestu in diuersa raptati, ad huc, serinijs incussu lividi, aut clauorum squamarumque ictu cruenti, (tantus amor est lucis) tandem semianimes in sicco vestigia posuere. Vix dum euaserant; cum in conspectu omnium, vacua hominibus carina subsidit; & arenis illata, duas primùm, dein quatuor in partes, ad extremum in minutissima frusta dissilijt. hæc maximè clades ad ultimam penè rerum desperationem Lusitanos adduxit. Quippe consilium fuerat, è reliquis naufragij subitarium dromonem intentis uelibus ad cursum aptare; atque ubi licuisset, cum delectis retro Sofalam, aut Mosambicum, opis petenda causa, transmittere. Eam quoque sibi facultatem ereptam uidebant, cum è discerpto nauigio laceròque vix ulla fragmenta cubiti mensuram excederent. Paulatim dein, quæq; supernatauerant, quæq; obruta fuerant, penè cuncta eum cadaueribus in litus ejecta: ipsa quoque demum anchora, hastaq; & minora tormenta, quamquam hæc quidem prorsus inutilia; sulphureo omni corrupto puluere, neq; ullo conficiendi apparatu. Inter hæc autumus abierat: & quòd ab equatore in meridiem gradus unum & triginta distat regio, resonanda turba, frigore, inedia, uulneribusq; torpenti, Sosa complures excitat ignes. tum ex aliquot orijs, semicorrupta modys ac salsamentis, qua tempestatis injuria superfuerant: cibaria in singulos parca diuisa: quòd squalida circum arena, ac nullum esset cù incolis, fera & inhospita natione, commercium, dulces tantum in proximo scaturigines emicabant. atque ob id, connexis in orbem serinijs, adnolutoque saxorum pondere, uti securas exigent noctes, loco munita circumdata, & quatuor in partes, ut assolet, uigilia distributa,

quas intempesta nocte haud semel circuibat Sosa; neque ullum, in tali calamitate, boni & ciuis & praefecti omittebat officium. Tredecim ferme dies curationi corporum dati. mox de summa rei deliberatum, quid agerent, quò se conferrent. nemini dubium fuit, quin oram tenentes, ad flumen contenderent, cui Laurentius Marchesius olim ab sancto Spiritu nomen indiderat: eodemq; Lusitani ab Sofala & Mosambico mercimoni causa commebant. id flumen à statuis in Orientem aberat leucacentum & octoginta. Ab hoc decreto Sosa, quamquam precipua in clade, tamen ceteros ipse vultu ac sermone confirmat, ne asperis in rebus desponderent animos. qui se pelago committant, ijs famem, sitim, iacturas, arumnas, omnia incommoda esse debere proposita. qua si contingant, non ita mox cadendum, quasi ea nunquam euentura existimarent. ad haec, pro suis quisque delictis aeterna supplicia meriti; breuia ac temporalia non inuiti persoluant. Simul, eo infortunio, non quid perdidissent cogitandum, sed quòd euaserint. amisisse multa, sed perire una cum ijs, qua amisserant, potuisse. monuit insuper, ut inter efferas destituti gentes, nullum deinceps nisi in conjunctione, & concordia praesidium collocarent. nemo seorsum, omnes in commune consulere. nihil neq; dispersis & vagis tutum, neq; conglobatis & consentientibus noxium fore. Postremo preceatus est cunctos, in ratione itineris, Eleonora & filiorum vel aetati, vel sexui parcerent; seq; validi & robusti ad infirmorum vires attemperare ne grauaerentur. Ad ea sic clamatum, duceret quò vellet, & quomodo se ab eius auctoritate arbitrioque non recessuros. Per hunc modum corporibus & animis utcumque firmatis; hoc maximè ordine capeffunt iter. Praecedebat Sosa cum vxore virilis animi femina, liberisque propter aetatem securis, & Andrea Vasao nauis magistro (is pracelsum Crucis vexillum ferebat) & Lusitanis alijs octoginta, seruis praeterea centum. hi puerulos tergo per vices; Eleonoram infirmi pileto gestabant. Sequebantur cum ancillis, & imbelli turba nautici. Agmen infansum Pantaleon, & reliqui cum mancipijs Lusitani cogeant. Modicis inde itineribus, per infesta Castrum incursionibus, & noxijs animantibus loca progressos: inuia rupes, excedentia in nubes iuga, despectu horrendo conualles, caenosa voragine, inflata imbribus hybernis flumina excipiunt. ijs dum superandis, humilia procul vada, clementesq; montium ascensu ac descensu inquirunt; littoralis spatij triginta non amplius leucas, crebro ipsi ambitu flexuque, cacis ad haec erroribus, in centum pror. extendunt.

extendunt. Mensis inter hac voluitur simul, extrema quoque inopia, consumptis iam omnibus alimentis, consuetari capti. Sustinebant famem primò conchylia, putrefq̄ cetorum artus, & alia maris ejectamenta. dein, ubi à littore abcesserunt, siluestria poma baccae: tum tenerissima frondium, postremò bestiarum cadauera, & ossa qualibet igne tosta, pellesq̄, mollita. Nec lenius torquebat sitis, cum oppido pauci, nec nisi magna presentis pecunia mercede, aquandi causa de via decederent, insidiantium ex occulto latronum impetus, atque leonum etiam ac tigrum ignota cubilia metuentes. Enormia inde aqua pretia: uti octo interdum aureis hemina constaret. Inter qua subinde aliqui lassitudine, inedia, siccitate confecti, deploratis viribus, Ethiopi diro, bellisq̄, & alitibus prada restabant, suprema ad suos mandata dantes antecedentibus: quorum in animis, ut sit, diuturni terrores, & proprium cuiusq̄, malum, omnem panem miserationem ac sensum aliena calamitatis exstinxerat. Sosa tamen, chari aliquot relictis supra modum angebant. Vxoris verò quotidiani labores, miseriaq̄, propemodum emouerant mente: quamuis illa quidem se se marito infatigabilem corpore pariter animoque prestaret comitem: ac baiulorum destituta ministerio, dudum suis ipsa pedibus ambularet, addens ceteris animos: & in partem oneris, tenera proli subleuanda succedens. Quarto mense ad annem sancti Spiritus peruenit ab inscijs. Causa latendi fuit, quòd audita concepteq̄, animo magnitudini haudquaquam respondebat flumen, (quippe tribus alueis ea regione decurrens, in exitu iungitur) & idonei, ad percontandum explorandumque interpretes deerant: siquidem Ethiopis ex alia longè regione mancipijs, qua habebant in comitatu, nondum erat cum ijs populis tanta societas lingua, uti per illos possent, qua vellent, probè cognoscere. Percommodè cecidit, quòd regulus ea tenebat loca, miti admodum, prater aliorum consuetudinem, ingenio vir, beneq̄, in Lusitanos animatus, quòd illi placidum & equum paulò antè commercium cum ipso Laurentio Marchesio, & Antonio Calderia fuisset. Is, per amanter acceptum Sosa & reliquos apud se, dum aliquis ab Sosa institor appareret, omni arte retinere conatus est, partim ab insita humanitate, partim etiam proprii commodi gratia, quòd finitimis implicitus bellis, tempestino firmoq̄, sibi auxilio diuinitus oblatam hanc putaret manum. Ac proinde, post multa benigni vultus incitamenta, deniq̄, gestu, nutibus, & incerta vocum significatione denunciat, haud procul abesse inde potentiorē se Regem,

Regem,

Regem, impium, & rapina adsuetum: si pergant, precipitis consilij penas duros. Nec preces, nec monita profuere. quò liberalius habebatur Sosa, eò magis fraudem suspicatus, porrò abire contendit, nauicul'que ab eodem regulo impetratis fluvium traiecit. Quinto die ad medium amnis brachium processere, leucas iam à naufragio trecentas ementi, & quingentis comitibus, ad centum & viginti varijs cladibus traducti non amplius, id quog, brachium, conductis pretio lintribus, imminenti ignari transmittunt. maiore dein vsu lingua, per interpretes haud dubie cognitum, id esse flumen, quod tanto tam diu labore quaesissent: & eiusdem habitus albos homines illuc nauibus itare consueisse. non longè à mari is locus aberat. falsi ex eo latices: neq, ullam dulcis aqua venam circum apparere constabat. ad haec, solum plane incultum ac sterile. cum ibi Lusitani, malis victi, sub nocte necessario consedissent; postridie aduentantes Ethiops ferme ducentos adspiciunt, ac primo adesse praesentati, arma, quae male iam sustinebant, expediunt: reliquias virium ad repellendos fugandosque latrones intendunt. dein, postquam pacatus appropinquabat Ethiops, ac, quinam, & unde profugi, blande querebat; sumpta fiducia, infortunij summam & exhaustos labores; per interpretem exponunt. Cibaria tantum, neq, ea gratuita, iure gentium petunt, ferramenta genti expetita, concilianda commercio proferunt. Haud spernenda crescendi occasio barbaris visa. tandem de re ex tuto aggredienda solliciti, ac toti è fraude mendacior, conflati, respondent, nihil esse comaeatus in promptu: haud ita distare oppidum: eò si accesserint, hospitaliter ac benigne cunctos ab Rege tractatum iri. Suadebat requiem ultima lassitudo, & inuentus agnitusq, tandem exoptati fluvij terminus: vasana insuper fames urgebat ac sitis. age sanè, ducibus istdem ad oppidum tendunt. iamq, successuros, per viatorem, ingressu prohibet Rex; dense arbores in vicino assignata, quarum umbra se se utcunq, resicerent. Sex ibi dierum fuit mora, clauos ferme renulsos è naufragij tabulis, cum carnibus nutrituq, alio, permutabant: sitim leuabat in proximo fons. contracta inde cum incolis nonnulla cõsuetudine, perniciosam in spem hospitij Sosa paulatim inductus, mercatoris cuiuspiam aduentum ab Sosa, si liceat, ibidem operiri constituit. id ipsum Ethiops cum valde hortarentur; ex ijs missi ad Regem, qui Sosa interim, & coniugi, ceterisq, pro instituta societate, paulo commodius diuersorium peterent. Ille, popularium haud absimilis, omnibusq, artibus ad fallendum instru-

Etus, jubet Sosa rennuntiari, se suosq; optimo esse in aduenas & calamitosos animo: sed quò minus eos adhuc intra oppidum admisit, duabus maxime causis retardatum. altera, quòd magna tum annonæ penuria uno omnes loco sustentari non possent: altera, quòd ferro succinctos, & vario genere telorum, incola seminudi, ac sudibus tantum adueti, maiorem in modum eximescerent. Si animum inducant Lusitani, ad pacata mansionis fidem, arma interim apud se custodienda sine dolo, deponeret; se domi sua Praefectum, primoresq; benigne habiturum: reliquos, circumfusis oppido vicis, fida in hospitia diuisurum. Dura omnino postulata visa concilio: sed recusantibus extrema necessitas & egestas instabat. Ergo nemine, prater unam Eleonoram, dissuadente palam; Sosa, qui amicè monenti atq; inuitanti regulo priori abrogauerat fidem; repudiatis Eleonora precibus monitisq;, se ac sua demum omnia insidiosò huic prepossera credulitate permittit. Cohors reliqua ducis auctoritatem sequi non dubitat, tradita extemplo arma premittuntur ad Regem: Sosa cum uxore, liberisq;, & fidelibus alijs ferme viginti subsequitur. Cateros quinos, vel senos regij praefecti varia in loca diducunt. Nec dum ad inhospitales peruenerant casus, cum destitutos ac diremptos ab ope mutua; non peculio tantum, si quid abditum gerebant, sed vestimentis etiam, quamquam attritis ac laceris exuunt; eaque nocte malignè admodum pastos, manè fustibus conuittisq;, per summam perfidiam & immanitatem, tetis ac vicis exturbant. Rex, gemmis, aurisq;, & argento, & quod pretiosi reliquum Sosa & familiaribus fuerat, audivissime rapto, corporibus tantum, ac vestimentis abstinnit; domoq; cunctos item exegit, insuper increpans, clementia adductum se, non pro meritis tractasse vagos piratas, & communes humani generis inimicos. Tum demum sensere Sosa, comitesq;, quam stulte se se inermes ignota ac barbara fidei credidissent. Neq; hic finis miseriarum fuit. namq; dnm inopes consily, solutis ordinibus, nullo rectore, nullo sanifero, passim incerto errant gradu; noua repente Ethiopum manus, praecutis armata sudibus, in Sosa manipulum inuadit: ipsumq; & ceteros utriusq; sexus, nullo discrimine, vestibus nudat, obnoxios, contra ne hiscere quidem audentes. adeò, ablatiis armis, ceciderant animi, Eleonora tantum, generis memor, ac pudoris ad ultimum retinens; obniti acriter, pugnis quin etiam colaphisq; barbaros ultro ad necem irritare: quoad mariti deniq; hortatu, & deficientibus iam plano viribus, abstiit. nec mora: detracta direptaq; vestes; metu ac pu-

dore confusis, qui ex infelici comitatu restabant, atq; ab tanta rerum indignitate auertentibus oculos. tum verò, casta matrona tristior omni morte lux visa, defodit arenis è vestigio se se: qua supereminet, soluto raptim fusòq; obtegit crine. mox ad Andream, paucòsq; superstites, voce suprema: vos quidem, inquit, duci vestro fidem egregiam prestistis, optimi viri. nil ultra opus est. ite, vobisque ipsi tandem aliquando consulite. ac, si quem patris olim finibus reddi contingat, renuntiate, quò loci mea me maritumque delicta perduxerint. Mœstum inde silentium immobilis tenuit. Cara tantum intuenti pignora, iuges rivi lachrymarum denso cum gemitu profluebant. Sosa item altus mœror ac dolor vocem incluserat. cumque de fixo in terram obrutu, aliquandiu attonito, ac stupenti similis adstisset, paterna demum exstimulante cura, proximam in siluam quærendo qualicumq; nutrimento secedit. inde regressus, Eleonoram triduo ieiunio sietique panem consumptam, è filiis alterum prorsus extinctum offendit, eumq; suis ipse manibus terra mandauit. Postridie eodem pabulandi functus officio coniugem vna cum filio exanimem reperit, & lamentabili circumuociferatione complorantes ancillas. Hisce confestim summotis, in dextram jacentis manum aliquandiu reclinato capite incubuit: dein, isdem adiuuantibus ancillis, cadauer utrumque sepelyt, nihil unquam effatus. Postremò se se iterum abdit in siluas. ibi laniatum à feris putant. nunquam deinde comparuit. Hunc exitum, inter paucas miseranda Sosa peregrinatio terra marique sortita, cum saculi huius tertius & quinquagesimus ageretur annus. reliqui ad centum, fædo agmine, rerum omnium inopes, diu errabundi, varijs casibus ad sex & viginti redactò numero, cum pro captiuis haberentur, deniq; ab nauiculario Lusitano, qui cboris mercandi causa, regionem eam a Mosambico petierat, sesteriis in capita quaternis redempti. in ijs Pantaleon fuit, qui ante hoc biennium, exacta iam etate, vtrum praualeus viribus, Olisipone subito nervorum stupore apoplecticus obiit. Caterum tanta Sosa calamitas longè latèque vulgata misericordiam hominum ciuit: cupiditatem & audaciam non imminuit. Hæc Petrus Maffæus.

III.

Talia, cum omni familia sua, Sosa Emmanuel, terris jaclatum & alto, pertulit. Ex quibus æstimare licet, diuinam potentiam, dominium, æquitatem, prouidentiam. Quid enim ille vndipotens Neptunus, cuius jura vel Æolus ausus est violare? quem Iuno de-

cepit